

فرا تحلیل بررسی عوامل مؤثر بر ترس از جرم زنان^۱

محسن نیازی^۲، بهرام بیات^۳، محمد عباس زاده^۴، طاها عشایری^۵

از صفحه ۹۹ تا ۱۲۵

تاریخ دریافت: ۹۷/۱/۲۱

تاریخ پذیرش: ۹۷/۴/۲

چکیده

ترس از جرم، همان داشتن دلهره و احساس ناامنی و نوعی نگرانی است که شهروندان در مواجهه با قربانی شدن توسط جرائم اجتماعی، از خود بروز می دهند. پژوهش‌ها نشان می دهد که زنان در مقایسه با مردان، ترس از جرم بیشتری دارند. بر این اساس پژوهش حاضر قصد دارد تا به این پرسش پاسخ دهد که: ۱- مهم ترین عوامل مؤثر بر ترس از جرم زنان در ایران کدام‌ها هستند؟ ۲- در مجموع متغیرهای اثرگذار (مستقل) در حالت ترکیبی تا چه اندازه ترس از جرم (وابسته) را تبیین می کنند. روش مورد استفاده، از نوع فرا تحلیل (کمی) است که با استفاده از پایگاه‌های علمی (نورمگز، ایران داک، مگ ایران و غیره)، در بازه زمانی ۱۳۸۵-۱۳۹۶، تعداد ۳۲ پژوهش (جامعه آماری) حوزه زنان، شناسایی و از بین آن‌ها نمونه آماری ۱۶ مورد با سنج‌های پایا به لحاظ روشی، ضریب همبستگی و سطح معنی داری و نوع پایگاه داده، انتخاب شدند. در گام نخست، ارزیابی پژوهش‌های منتخب مفروضات همگنی و خطای انتشار و در مرحله دوم، ضرایب اندازه اثر متغیرها، مورد بررسی قرار گرفته است. بر این اساس، یافته‌های پژوهش حاکی از این است که بین اندازه اثر متغیرهای سطح تحصیلات، درآمد، سن، آسیب پذیری جسمی، طرد اجتماعی، رضایت از پلیس، اعتماد اجتماعی، بی نظمی اجتماعی، جامعه پذیری جنسی، آزار جنسی و خشونت، تجربه قربانی شدن، احساس ناامنی اجتماعی، تنوع فرهنگی-قومی، نظارت اجتماعی، حس تعلق به محله، سرمایه اجتماعی، پنداشت از جرم، توانایی دفاع از خود، رسانه‌ای شدن جرائم، سبک پوشش و ترس از جرم زنان رابطه معناداری وجود دارد. در مجموع، متغیرهای مستقل، توانسته‌اند $ESrQ = 0/280$ از تغییرات ترس از جرم را پیش بینی و تبیین نمایند.

کلید واژه‌ها: ترس از جرم، تجربه قربانی شدن، فرا تحلیل، آسیب پذیری.

۱. این مقاله برگرفته از رساله دکتری علوم اجتماعی-بررسی مسائل اجتماعی ایران (طاها عشایری) است.

۲. استاد جامعه‌شناسی دانشگاه کاشان. niazim@kashanu.ac.ir

۳. دانشیار و عضو هیئت علمی دانشگاه دفاع عالی ملی. bahram.bayat@gmail.com

۴. دانشیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه تبریز. m.abbaszadeh2014@gmail.com

۵. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی-بررسی مسائل اجتماعی ایران. دانشگاه کاشان. نویسنده مسئول. t.asahyeri@gmail.com

مقدمه و بیان مسئله

احساس امنیت، یکی از مهم‌ترین واقعیت‌های اجتماعی است که همواره نقش مهمی در کیفیت زندگی افراد داشته است. ترس از جرم، یکی از بارزترین مصادیق احساس امنیت در محیط‌ها و فضاها، اجتماعی است و همچنین یکی از مسائل جامعه معاصر به شمار می‌آید که در سطح فردی، محله‌ای و جامعه، آثار و پیامدهایی به دنبال دارد (رشادی، زارع، دانش و قادری، ۱۳۹۵: ۶۶۴). ترس از جرم امروزه، به یکی از مسائل اصلی جامعه شهری تبدیل شده و در کلان‌شهرها، به دلیل مهاجرت، ناهمگونی قومی (احمدی و عربی، ۱۳۹۲: ۵۶)، باعث شده است تا ساکنان شهرهای بزرگ در برخورد و چگونگی مواجهه با آن، احساس ناامنی بیشتری نمایند. این احساس ناامنی، به غیراز مسائل فرهنگی-اجتماعی، از مسائل زمینه‌ای، مثل جنسیت نیز تأثیر می‌پذیرد. جنسیت، عامل مهمی در ترس از جرم محسوب می‌شود، به این معنی که زنان در مقایسه با مردان، در مقابل ناامنی اجتماعی آسیب‌پذیر بوده و ترس از جرم بیشتری را از خود نشان می‌دهند و این امر بر سلامت عمومی زنان تأثیر می‌گذارد (عظیمی، ۱۳۹۴: ۲۰). احساس ناامنی زنان در اجتماع و مکان‌های خصوصی و عمومی، باعث کاهش حضور زنان در نهادهای محلی، فرهنگی و اجتماعی می‌گردد (قادرزاده و خزایی، ۱۳۹۳: ۴۰۶) که خود منجر به قربانی شدن و افزایش آسیب‌پذیری آن‌ها می‌گردد. این مسئله، رضایت اجتماعی زنان را از اجتماع کاهش داده و میزان استفاده و حضور آنان از فضاهای عمومی و امکانات شهری را به حداقل ممکن می‌رساند (لوکایتو^۱، ۲۰۰۵ و دی، استومپ و کارون^۲، ۲۰۰۳). بررسی‌ها نشان می‌دهد که مسائلی از جمله رفتارهای غیراخلاقی، نگاه ترس‌برانگیز، نگاه هیز، توهین اخلاقی، تهدید فیزیکی، مزاحمت تلفن و خیابانی، محیط اجتماعی را برای زنان، ناامن جلوه نموده و ترس آن‌ها را بیشتر می‌کند. بر این اساس، پرسش‌های اصلی پژوهش به شرح زیر هستند:

۱. چه عواملی بر ترس از جرم زنان در پژوهش‌های صورت گرفته، مؤثر بوده است؟
۲. میزان اندازه اثر کلی عوامل مؤثر بر ترس از جرم زنان در کل پژوهش‌ها به چه میزان است؟

۳. با چه سازوکاری می‌توان ترس از جرم زنان را بر مبنای یافته‌های فرا تحلیل کاهش داد؟

1. Loukaitou

2. Day&Stump & Carreon

اهمیت و ضرورت پژوهش

با توجه به مباحث فوق می‌توان خلاصه از اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر را به شرح زیر بیان نمود.

- شناسایی متغیرهای تأثیرگذار در ترس از جرم زنان؛
- ترکیب و جمع‌بندی کلی نتایج حاصل از پژوهش‌های ترس از جرم زنان به منظور تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری مناسب و سریع در این مسئله اجتماعی؛
- تعیین استراتژی و سازوکاری مناسب با استفاده از نتایج فرا تحلیل برای سازمان‌ها، نهادهای دولتی و غیردولتی در جهت مقابله با ترس از جرم زنان و کاهش آسیب‌پذیری آن‌ها در برابر ناامنی‌ها.

تعاریف مفاهیم اصلی

ترس از جرم: ترس به معنای خوف و بیم (دهخدا، ۱۳۴۱: ۵۷۱) و هراس (معین، ۱۳۸۱: ۲۸۹) هست. ترس از جرم، واکنشی احساسی با دو ویژگی وحشت و دلهره نسبت به جرم و یا نمادهای آن مرتبط است (دوندرو، وارتر و مسلیز، ۲۰۰۵: ۵). ترس از جرم همان نگرانی عمومی مردم است، درباره اینکه چه قدر احتمال دارد، قربانی بزه و جرم شوند (پین، ۲۰۰۰: ۳۶۶).

دیدگاه‌های نظری پژوهش

نظریه فرض آسیب‌پذیری: از منظر فرضیه آسیب‌پذیری، برداشت و ادراک افراد از میزان آسیب‌پذیری در برابر قربانی شدن، عامل اصلی ترس از جرم است (فاستر و همکاران^۳، ۲۰۱۰) یافته‌ها نشان می‌دهد که بین جرم و جنسیت رابطه وجود دارد و زنان بیشتر از مردان از جرم ترس می‌ترسند، در حالی احتمال این که قربانی جرم شوند، بسیار پایین است. پس جنسیت یک متغیر مستقل مهمی در مطالعه ترس از جرم محسوب می‌شود (لی^۴، ۲۰۰۷: ۱۱۶). ترس با جنبه‌های نهادی، اجتماعی و فیزیکی آسیب‌پذیری نیز ارتباط دارد (حسنوند، ۱۳۹۱). به این معنی که

1. Donder, Verte & Messelis

2. Pain

3. Foster & et al

4. Lee

زنان، سالخورده‌گان و افرادی که وضعیت سلامتی (عامل فیزیکی) نامناسبی دارند، افراد بدون شبکه‌های حمایت اجتماعی (عامل اجتماعی) و افراد ساکن در مناطقی که کسی برای کمک کردن نیست (عامل نهادی)، میزان ترس از جرم متفاوتی دارند (فارل و همکاران^۱، ۵: ۲۰۰۹). این نظریه بر رابطه بین ویژگی‌های اجتماعی شهروندان و احساس ترس در محیط شهری تمرکز داشته و تلاش می‌کند ارتباط میان سطح پویایی و تعاملات اجتماعی ساکنان بر میزان احساس ترس آنان در محل‌های مسکونی را نشان دهد و بر متغیرهایی چون سن، جنسیت و تجربه قبلی جرم توجه می‌کند (اسنل^۲، ۲۰۰۷: ۴۹). زنان در مقایسه با مردان خود را آسیب‌پذیرتر تصور می‌کنند و به این دلیل احساس ناامنی بیشتری می‌کنند (عشایری و همکاران، ۱۳۹۵). قربانیان جرم در مجموع، در مقایسه با هم‌تایان غیر قربانی، ترس بیشتری از قربانی شدن بعدی را به نمایش می‌گذارند. پس آسیب‌پذیری شخصی انعکاسی از قربانی شدن آتی است. ترس زیاد از جرم در میان زنان و کم‌سال‌ها به احساس آسیب‌پذیری فیزیکی آن‌ها ارتباط دارد. در همین چشم‌انداز، همبستگی بین محرومیت اقتصادی و ترس از جرم و رابطه بین نژاد و اقلیت‌های دینی و ترس از جرم با این حقیقت تبیین می‌شود که این گروه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، در معرض آسیب‌پذیری بیشتری قرار دارند (شارع‌پور، ۱۳۹۳: ۲۸۱). مطابق رویکرد آسیب‌پذیری، آسیب‌پذیری جنسی و جنسیتی دربردارنده میزان آسیب‌پذیری فیزیولوژیکی و اجتماعی زنان و مردان است که به‌عنوان علت اصلی ترس از جرم شناخته شده است. بر این اساس هرچه افراد توانایی کمتری برای محافظت و کنترل خود داشته باشند، بیشتر از جرم در هراسند. در این رویکرد افزایش سن عاملی مهم در افزایش ترس از جرم به‌شمار می‌رود، چراکه سالخورده‌گان توانایی کمتری برای حفاظت از خود دارند. در این رویکرد توان مالی و تحصیلات موجب کاهش ترس می‌شود، چراکه افراد متمول و تحصیل‌کرده راه‌های بهتری و مناسب‌تری را برای محافظت از خود برمی‌گزینند و بدین جهت نیز از میزان ترس آن‌ها کاسته خواهد شد (فسایی و میرحسینی، ۱۳۸۸: ۱۳۳). زنان از اینکه تنها در خانه بمانند یا اینکه شب‌ها تنها در محله خود قدم بزنند، هراسناک‌تر از مردانند. زنان بیشتر از مردان، ترس و احساس ناامنی را درک می‌کنند. آن‌ها تمایل دارند تا سطح بالاتری از

1. Farrall & et al

2. Snell

ترس را گزارش کنند، ولی مردان سعی بر بزرگ نشان دادن خطر قربانی شدن را دارند. شرایط اجتماعی جامعه، در این مسئله تأثیرگذار است. هرچه فضای جامعه مردسالارانه تر باشد، به همان اندازه زنان، طردشده و احساس ناامنی بیشتری به خاطر داشتن مشارکت کم، تجربه خواهند کرد. اکثر قربانیان آزار جنسی زنان هستند. به این علت که اولاً در اکثر فرهنگ‌ها، مردان جسورتر، پرمدهاتر و گستاخ‌ترند و زنان را نه برحسب انسان بودنشان بلکه برحسب جنسشان تعریف می‌کند. به همین دلیل، ارتباط متقابل اجتماعی زنان و مردان در محیط کار، دانشگاه و دیگر مکان‌های عمومی می‌تواند، لحنی جنسی به خود بگیرد و دوم اینکه، بیشترین افرادی که در موقعیت قدرت هستند، مردانند که بر کار زنان نظارت کرده و آن‌ها را سرپرستی می‌کنند (عضدانلو، ۱۳۹۲: ۱۵). در ترس از جرم، عواملی همچون نژاد، سن، جنسیت و تحصیلات، آگاهی شهروندان از بی‌نظمی، بی‌نظمی در ساختار محله‌ای و انسجام اجتماعی تأثیرگذار است (جفرسون، ۲۰۰۲). نظریه آسیب‌پذیری، علت ترس از جرم را در تجربه عینی بزه، قربانی شدن، تهدید فیزیکی، مشاهده و درک عینی جرم می‌داند (کوردنر، ۱۳۹۰: ۱۳۲). به‌زعم جکسون^۱، ترس از جرم افراد را باید بر اساس آسیب‌پذیری آن‌ها و ارزیابی آنان از احتمال بزه دیده شدنشان تبیین کرد (جکسون، ۲۰۰۹: ۱۶). آسیب‌پذیری درباره جرم سه بعد ۱- وجود ریسک^۲ - پیش‌بینی پیامدهای آسیب‌پذیری ۳- فقدان کنترل دارد (فارل، جکسون و گری^۳، ۲۰۰۹: ۱۲). بررسی‌ها نشان می‌دهد که سابقه بزه دیدگی زنان در افزایش احساس ناامنی و ترس از جرم نقش مهمی دارد و باعث می‌شود که اعتمادبه‌نفس بزه دیده کاهش یافته و خود را در برابر جرائم آتی آسیب‌پذیرتر از گذشته درک و تصور نماید (جکسون، ۲۰۰۶: ۱۲). طبق شواهد موجود، بسیاری از زنانی که در اجتماع فعالیت می‌کنند، آسیب‌پذیرتر بوده و نیاز به محافظت شدن دارند. درحالی که مردانی که در اجتماع هستند، نیاز به مراقبت کردن از دیگران دارند. درک مردان از قدرت فیزیکی خود به آن‌ها کمک می‌کند تا به موقعیت‌های ترس‌زا با دید مثبت‌تری نزدیک شوند. همچنین والدین برای فرزندان دختر خود بیشتر از فرزندان پسر نگران هستند. درحالی که بچه‌ها کمتر از پدر و مادرشان

1. Jefferson

2. Jackson

3. Farrall, Jackson & Gray

نسبت به این امور نگرانند؛ بنابراین، یک وابستگی بسیار مهمی بین نگرانی والدین و سطح ترس فرزندان نشان برحسب جنسیت وجود دارد. طبق نتایج پژوهش‌ها، زنان بیشتر از مردان درباره خشونت‌های جرم نگرانند. ۲۵ درصد از زنان پاسخگو چنین اظهار داشتند که آن‌ها از این که خفه شوند یا مورد حمله فیزیکی قرار بگیرند، بسیار نگران و مضطربند (گول^۱، ۲۰۰۸: ۱۱). زنان در جامعه و محیط کار، از آسیب جسم زنانه خود در امان نیستند، ناامنی، ترس، بی‌اعتمادی، بی‌ثباتی ذهنی زنان، نشان از ناامنی محیط اجتماعی است که منجر به دلهره آن‌ها می‌گردد (نادری، ۱۳۹۲: ۲۳). ترس یا احساس ناامنی در زنان سه برابر مردان است، ترسی که سبب شک در روابط اجتماعی شده و کناره‌گیری زنان از عرصه اجتماع را به دنبال دارد. به زعم استانکو، زنان همواره با ترس از دنیای بیرون جامعه پذیر می‌شوند:

- ۱- چون زنان توانایی جسمی کمتری در دفاع از خود دارند، ۲- تمایل زیادی برای یادآوری تجارب اولیه زندگی از ترس و تسری آن به موقعیت‌های زندگی خود دارند
- ۳- نگهداری و حفاظت از کودکان، زنان را بیشتر مستعد احساس ناامنی می‌کند
- ۴- زنان کنترل کمتری بر محیطه خصوصی‌شان دارد (طاهری و ربانی، ۱۳۹۰: ۱۰۰).

بررسی حاکی از این است که جنسیت عامل تعیین‌کننده ترس از جنایت است. این امر به دلیل آسیب‌پذیری زنان است. همچنین تحصیلات زنان بر ترس از جرم تأثیر دارد. زنان بدون تحصیلات، احساس امنیت کمتری دارند. زنان؛ کهن سالان و شهرنشینان، در مقایسه با مردان، جوانان و ساکنان مناطق غیرشهری، بزه‌دیدگی بیشتری را ابزار می‌کنند (آدمیرکو^۲، ۲۰۰۲). اسکوگن و مکث فیلد دو مؤلفه متمایز برای آسیب‌پذیری شخصی از جرم ارائه دادند. الف) آسیب‌پذیری فیزیکی: به معنای بی‌دفاع بودن در برابر حملات، عدم توانایی مقابله با حملات و مواجه شدن با پیامدهای دهشتناک فیزیکی و عاطفی، ناشی از حملات است. زنان و افراد مسن به لحاظ فیزیکی آسیب‌پذیری بیشتری نسبت به سایر افراد دارند (لورنس و همکاران، ۲۰۱۲). ب) آسیب‌پذیری اجتماعی: این ایده را مطرح می‌کند که امکان دارد افراد به دلیل آنچه هستند، بیشتر در معرض تهدید و قربانی شدن بوده و به دلیل این موقعیت پیامدهای اجتماعی و اقتصادی قربانی شدن بر دوش آن‌ها بیشتر از دیگران سنگینی می‌کند (لن و همکاران، ۲۰۰۵).

1. GoWell

2. Adu-Mireku

- ۱۰۵ روش پژوهش از نوع فرا تحلیل است. در پژوهش فرا تحلیل، پژوهشگر با ثبت ویژگی‌ها و یافته‌هایی از پژوهش‌ها در چهارچوب مفاهیم کمی، آن‌ها را آماده استفاده از روش‌های نیرومند آماری می‌کند و نتایج جدید و منسجم را با استفاده از روش‌های نیرومند آماری استخراج می‌کند. این روش، مرکب از چند مرحله (تعریف موضوع پژوهش: فرا تحلیل عوامل مؤثر (متغیرهای مستقل) بر ترس از جرم زنان (متغیر وابسته)، جمع‌آوری نظام‌مند مطالعات انجام شده در زمینه موضوع موردنظر در ایران سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۹۶، مرتبط با ترس از جرم زنان، با رویکرد کمی) است که در یکی از پایگاه‌های اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، مجلات تخصصی نورمگز و سایر مدارک علمی ایران، نمایه شده‌اند. این پژوهش تا قبل از مرحله غربال، ۳۲ مطالعه را شامل می‌شود که در حوزه ترس از جرم زنان انجام گرفته بود. برای غربالگری و نمونه‌گیری از جامعه یادشده، ۱۶ سند پژوهشی که حائز شرایط و ملاک‌های اولیه همچون داشتن ضریب همبستگی، سطح معنی‌داری، مشخص بودن حجم نمونه و جامعه آماری بودند، گزینش و برای ترکیب نتایج، انتخاب شدند. در مرحله بعد از بین آن‌ها ۱۶ پژوهش به دلایل، فقدان ابزار معتبر به لحاظ روان‌سنجی، نامرتب بودن باهدف پژوهش و تفاوت در روش کنار گذاشته شدند. فهرست اطلاعات که از مطالعات مذکور استخراج شده شامل نام نویسنده، سال انتشار، جامعه آماری، اطلاعات مربوط به متغیرهای پژوهش (ضریب همبستگی، میانگین، سطح معنی‌داری)، حجم نمونه و شیوه نمونه‌گیری، بودند. در این مرحله بعد از گردآوری داده، هریک از مطالعات کدبندی شده و برای مرحله بعدی در نرم‌افزار CMA وارد شد. در نهایت از اندازه اثر برای میزان اثر متغیرها استفاده شد. اندازه اثر، میزانی است که حضور پدیده موردنظر در جامعه را نشان داده و برای آن دو خانواده عمده r و d وجود دارد. روش اندازه اثر همان نمره استاندارد است که باید محاسبه شود. در خانواده (d) سه عنصر مهم و نسبتاً مشابه یعنی (d) کوهن (۱۹۷۷)، (g) هدگز (۱۹۸۷) و دلتای گلاس وجود دارد. با توجه به اینکه (d) کوهن از بقیه اندازه اثرها پرکاربردتر است در این پژوهش مورد استفاده قرار می‌گیرد. همچنین از جدول پیشنهادی کوهن که در آن اندازه اثرهای بین ۰/۲ تا ۰/۵ کوچک، ۰/۸ متوسط و بزرگ‌تر از ۰/۸ بزرگ تفسیر می‌شود. در نهایت محاسبه اندازه اثر؛

روش اصلی فرا تحلیل مبتنی بر ترکیب نتایج است که پس از تبدیل آماره‌ها به شاخص r و برآورد اندازه اثر^۱ مورد استفاده قرار می‌گیرد. با نمودار قیفی^۲ و روش رگرسیونی خطی اگر (Egger, s linear regression method)، همبستگی رتبه‌ای بگ و مزودار^۳ به بررسی خطای انتشار^۴ و به با آزمون Q به بررسی ناهمگونی^۵ و با توجه به ناهمگونی بین مطالعات از مدل اثرات تصادفی^۶ برای ترکیب نتایج و رسیدن به اندازه اثر استفاده می‌شود. با توجه به معیارهای فرا تحلیل، در حوزه ترس از جرم زنان، پژوهش به شرح ذیل، در جدول ۱ ارائه شده‌اند.

جدول ۱: پژوهش‌های منتخب حوزه ترس از جرم زنان

کد	عنوان پژوهش	نویسندگان	سال اجرا
۱	زنان و ترس از جرم در فضای شهری به بررسی ترس از جرم در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران	علی خواه و ربیعی	۱۳۸۵
۲	عوامل مؤثر بر ترس زنان از جرم در فضای شهری	عشایری و همکاران	۱۳۹۶
۳	بررسی عوامل جامعه‌شناختی مرتبط با ترس از جرم در فضای شهری در بین زنان شهر تهران (مورد مطالعه: زنان شهر تهران)	کیانی شاهیوندی	۱۳۹۶
۴	بررسی و تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم و رفتارهای غیر مدنی در میان زنان شهر تهران	قاضی نژاد و شاکری	۱۳۹۱
۵	بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم در بین زنان اهواز	لطف اله	۱۳۹۳
۶	علت‌ها و پیامدهای ترس از جرم در بین زنان: مطالعه موردی بندرعباس	عسگری و زنجانی زاده	۱۳۸۷
۷	تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم در میان زنان شهران	صادقی فسایی و میرحسینی	۱۳۸۸
۸	ترس از جرم در بانوان در فضای شهری، نمونه موردی: محله مخصوص و سلامت	شکوری اصل	۱۳۹۵
۹	تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم در شهر زنجان	ربانی خوراسگانی و همتی	۱۳۸۸

1. Effect size
2. Funnel plot
3. Begg and Mazumdar rank correlation
4. Publication bias
5. Q tset for heterogeneity
6. Random effect model

۱۳۹۰	جهانی	بررسی ترس از جرم در فضاهای عمومی (معايير عمومی) شهر مشهد و عوامل مؤثر بر آن	۱۰
۱۳۸۹	سلیمانی فصیح	ترس از جرم زنان در فضاهای عمومی شهر رشت	۱۱
۱۳۹۴	آهنگر سه	مطالعه جامعه شناختی رابطه سبک زندگی زنان شهر تهران و قربانی شدن	۱۲
۱۳۸۹	مولایی کرمانی	احساس ناامنی در زندگی روزمره زنان (مورد مطالعه دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان)	۱۳
۱۳۹۵	شکر بیگی و رادین	بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی اجتماعی زنان در فضاهای شهری (با تأکید بر ویژگی های کالبدی شهری)	۱۴
۱۳۹۴	بقایی سرایی و حق شناس	تأثیر سرمایه اجتماعی و فرهنگی در مواجهه زنان با رفتارهای غیراخلاقی	۱۵
۱۳۹۵	حسینی و عاشوری	خشونت علیه زنان و ترس از جرم در فضای شهری	۱۶

در ادامه جدول ۲، ویژگی پژوهش های فرا تحلیل به لحاظ روش بررسی، تکنیک، شیوه نمونه گیری، جامعه آماری و حجم نمونه گزارش شده است.

جدول ۲: خلاصه ویژگی روش شناختی مطالعات منتخب برای فرا تحلیل

کد	روش بررسی	تکنیک پژوهش	شیوه نمونه گیری	جامعه آماری	حجم نمونه
۱	پیمایش	پرسشنامه+مصاحبه	نمونه گیری خوشه ای	-	۸۰۰
۲	پیمایش	پرسشنامه	نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای	۵۰۰	۳۷۳
۳	پیمایش	پرسشنامه	نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای	۲۰۰۰	۴۰۰
۴	کیفی+پیمایش	پرسشنامه+مصاحبه	تعمدی و تصادفی	۱۵۰	۶۰
۵	پیمایش	پرسشنامه	نمونه گیری طبقه ای و تصادفی ساده	۳۷۰۰	۳۸۴
۶	پیمایش	پرسشنامه	نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای	۱۵۷۸	۳۸۴
۷	کیفی+پیمایش	پرسشنامه+مصاحبه	تعمدی و تصادفی	-	۶۴
۸	پیمایش	پرسشنامه	نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای	۳۶۸۹	۲۰۰

۳۲۰	۱۵۳۳۶۸	نمونه گیری طبقه ای و تصادفی ساده	پرسشنامه	پیمایش	۹
۲۰۰	-	نمونه گیری خوشه ای	پرسشنامه	پیمایش	۱۰
۳۸۴	۴۶۸۰۰	نمونه گیری خوشه ای	پرسشنامه	پیمایش	۱۱
۴۰۰	-	نمونه گیری تصادفی	پرسشنامه	پیمایش	۱۲
۳۷۰	۹۶۷۵	نمونه گیری سهمیه ای	پرسشنامه	پیمایش	۱۳
۴۰۰	-	نمونه گیری تصادفی	پرسشنامه	پیمایش	۱۴
۴۲۰	۱۲۳۴۵	نمونه گیری خوشه ای	پرسشنامه	پیمایش+مصاحبه	۱۵
۳۵۰	۵۰۰۰	نمونه گیری تصادفی ساده	پرسشنامه	پیمایش+مصاحبه	۱۶

یافته های پژوهش

در این قسمت، اطلاعات توصیفی پژوهش ها از جمله مکان، سال اجرا، رشته و نوع پژوهش ذکر شده است.

الف: یافته های توصیفی

جدول ۳: سنخ شناسی پژوهش ها بر مبنای نوع، حوزه و سال و مکان اجرای آن

فرآوانی معتبر	فرآوانی	جزئیات	موارد
۲۵	۴	رساله ارشد/دکتری	نوع پژوهش
۷۵	۱۲	علمی پژوهشی	
۲۵.۸۱	۱۳	علوم اجتماعی	حوزه مطالعاتی
۲۵.۶	۱	حقوق	
۵.۱۲	۲	روانشناسی	

۲۵.۶	۱	۱۳۸۵	سال اجرای پژوهش
۵.۱۲	۲	۱۳۸۷	
۵.۱۲	۲	۱۳۸۸	
۵.۱۲	۲	۱۳۸۹	
۲۵.۶	۱	۱۳۹۰	
۲۵.۶	۱	۱۳۹۱	
۲۵.۶	۱	۱۳۹۳	
۵.۱۲	۲	۱۳۹۴	
۵.۱۲	۲	۱۳۹۵	
۲۵.۶	۱	۱۳۹۶	
۲۵.۵۶	۹	تهران	مکان و قلمرو پژوهش
۲۵.۶	۱	اردبیل	
۲۵.۶	۱	خوزستان	
۲۵.۶	۱	زنجان	
۲۵.۶	۱	ارومیه	
۲۵.۶	۱	اصفهان	
۲۵.۶	۱	رشت	
۲۵.۶	۱	بندرعباس	
۲۵.۶	۱	مشهد	

جدول ۴: متغیرهای مستقل معنادار با ترس از جرم زنان در پژوهش‌ها

متغیر مستقل معنادار	تعداد فراوانی فرضیه‌ها	درصد فراوانی معتبر
سطح تحصیلات	۵	۵/۱۵
میزان درآمد	۵	۵/۱۵
سن	۴	۴/۱۲
آسیب‌پذیری جسمی	۴	۴/۱۲
طرد اجتماعی	۲	۲/۰۶
رضایت از پلیس	۴	۴/۱۲
اعتماد اجتماعی	۴	۴/۱۲
بی‌نظمی اجتماعی	۷	۷/۲۱
جامعه‌پذیری جنسی	۵	۵/۱۵
آزار جنسی و خشونت	۳	۳/۰۹
تجربه قربانی شدن	۷	۷/۲۱
احساس ناامنی اجتماعی	۶	۶/۱۸
تنوع فرهنگی-قومی	۲	۲/۰۶
نظارت اجتماعی	۵	۵/۱۵
حس تعلق به محله	۳	۳/۰۹
سرمایه اجتماعی	۶	۶/۱۸
پنداشت از جرم	۶	۶/۱۸
توانایی دفاع از خود	۴	۴/۱۲

۴/۱۲	۴	سبک پوشش ظاهری
۳/۰۹	۳	وضعیت تأهل
۳/۰۹	۳	رسانه ای شدن جرائم
۱۰۰	۹۷	تعداد کدهای مورد استخراج

در جدول شماره ۴، متغیرهایی که در ۱۶ پژوهش رابطه معنی داری بودند، ارائه شده است، نکته مهم این است که هر یک از این متغیرها حداقل باید در دو پژوهش تکرار شده باشند و شرط ورود به فرا تحلیل تکرار یک متغیر حداقل در دو پژوهش به شیوه یکسان به لحاظ مفهومی و شاخص است.

ب: یافته های استنباطی

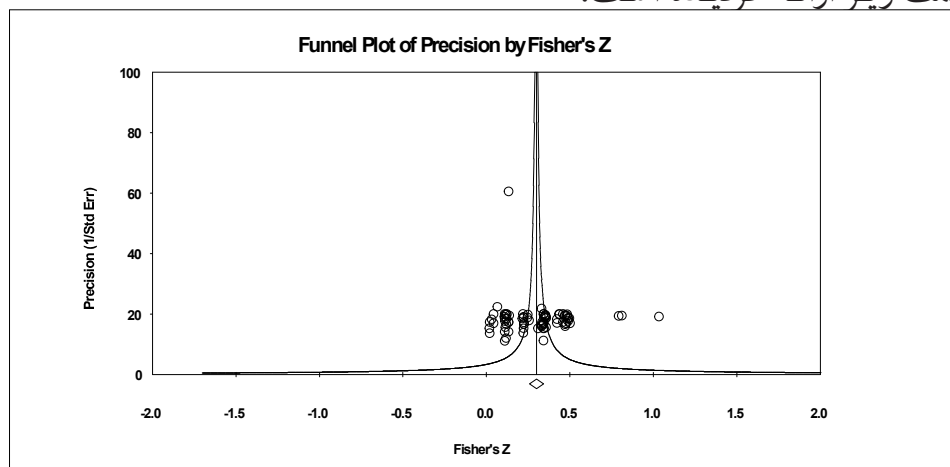
بررسی فرض همگنی مطالعات انجام شده: در جدول ۵ نتایج حاصل از آزمون Q ارائه شده است. با توجه به اطلاعات این جدول با اطمینان ۹۹٪ فرض صفر مبنی بر همگن بودن مطالعات انجام شده رد می شود؛ به بیانی دیگر معنادار بودن شاخص Q نشان دهنده وجود ناهمگنی در اندازه اثر پژوهش های اولیه است، اما از آنجا که این شاخص به افزایش تعداد اندازه اثر حساس است و با افزایش تعداد اندازه اثر توان این آزمون برای رد همگنی بالا می رود، مجذور I شاخص دیگری است که به همین منظور مورد استفاده قرار می گیرد. ضریب مجذور I دارای مقداری از ۰ تا ۱۰۰٪ است و در واقع مقدار ناهمگنی را به صورت درصد نشان می دهد. هر چه مقدار این ضریب به ۱۰۰ درصد نزدیک تر باشد، نشان دهنده ناهمگنی بیشتر اندازه اثرهای پژوهش های اولیه است. نتایج حاصل از ضریب مجذور I مؤید این مطلب است که حدوداً ۹۲/۱۳۱ درصد از تغییرات کل مطالعات به ناهمگنی مطالعات مربوط است.

جدول ۵: نتایج حاصل از آزمون Q

I-Squared (I2)	سطح معنی داری	درجه آزادی (Df)	مقدار آزمون (Q)	شاخص آماری
۹۲/۱۳۱	۰/۰۰۰	۹۲	۱۰۰۳/۹۹۳	نتایج

بررسی مفروضه خطای (تورش) انتشار: بخش دیگر فرایند فرا تحلیل بررسی خطای انتشار هست که ناشی از انتشار پژوهش های چاپ شده و عدم انتشار پژوهش های چاپ شده و انواع خطاها هست. به بیانی دیگر یکی از مشکلاتی که موجب مخدوش شدن اعتبار نتایج فرا تحلیل می شود، عدم دسترسی محقق به تمام مطالعاتی است که در فاصله زمانی خاص در موضوع مورد بررسی انجام شده اند. به منظور بررسی این مفروضه از نمودار کیفی و روش رگرسیونی اگر روش همبستگی رتبه ای بگ و مزومدار و N ایمن از خطا استفاده شده است که نتایج بررسی این مفروضه به کمک روش های مختلف در قسمت زیر ارائه گردیده است.

نمودار کیفی: یکی از رایج ترین روش ها به منظور بررسی خطای انتشار، نمودار کیفی هست. نمودار کیفی مطالعات گردآوری شده به منظور بررسی خطای انتشار در قسمت زیر ارائه گردیده است؛

نمودار ۱: نمودار کیفی به منظور بررسی خطای انتشار

نتایج حاصل از نمودار کیفی وارونه تقریباً تداعی کننده تقارن نسبی مطالعات انجام شده هست اما قضاوت صریحی در این مورد نمی توان انجام داد و می بایست برای این منظور از آزمون های آماری مربوطه (روش رگرسیونی خطی اگر و آزمون همبستگی بگ و مزومدار، روش چینش و تکمیل دووال و توئیدی و N ایمن از

خطا) استفاده شود در این روش فرض صفر (H_0) بیانگر متقارن بودن نمودار و عدم سوگیری انتشار هست و فرض خلاف (H_1) بیانگر عدم تقارن نمودار کیفی و سوگیری انتشار دارد.

نتایج همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار: آزمون همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار بین اندازه اثر استاندارد و خطای استاندارد این اثرات را گزارش می‌دهد. ضریب همبستگی تا حد بسیار زیادی همانند هر نوع همبستگی دیگر تعبیر و تفسیر می‌شود که در آن مقدار صفر دال بر نبود رابطه بین اندازه اثر و دقت است و از انحراف از صفر از وجود رابطه حکایت می‌کند.

جدول ۶: نتایج همبستگی رتبه‌ای بگ و مزومدار

شاخص آماری	مقدار ضریب کندال	مقدار z	سطح معنی داری
نتایج	-۰/۰۸۴	۱/۰۹۶	۰/۲۷۲

نتایج روش رگرسیون خطی اگر: این روش، همانند آزمون همبستگی رتبه‌ای، سوگیری موجود در نمودار کیفی را بررسی کرده و مقدار واقعی اندازه اثر و دقت آن‌ها را بکار می‌گیرد. در آزمون اگر، اثر استاندارد شده (اندازه اثر تقسیم بر خطای استاندارد) به دقت (عکس خطای استاندارد) مربوط می‌شود. در نبود سوگیری انتشار انتظار می‌رود در تحقیقات کوچک، اثر استاندارد کوچک و در تحقیقات بزرگ، اثر استاندارد بزرگ مشاهده شود. این حالت خط رگرسیونی را ایجاد می‌کند که برشی از خط رگرسیون اصلی است. اگر برش خط رگرسیونی با سطح مورد انتظار تفاوت داشته باشد، علت آن ممکن است سوگیری انتشار باشد. نتایج حاصل از بررسی روش رگرسیون خطی اگر به منظور بررسی سوگیری انتشار به شرح جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷: نتایج حاصل از بررسی روش رگرسیون خطی اگر

شاخص آماری	برش (B)	خطای استاندارد (SE)	t-Value	
			یک دامنه	دو دامنه
نتایج	۲/۷۱۷۳۰	۲/۲۸۲۸۰	۱/۷۹۲۴۷	۰/۰۲۹
				۰/۰۵۸

بر اساس نتایج رگرسیون خطی اگر فرض صفر مبنی بر متقارن بودن نمودار

کیفی و عدم سوگیری انتشار تأیید می گردد.

جدول ۸: اندازه اثر متغیرهای پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد

۱۱۴

اندازه اثر و روابط بین متغیرها						
متغیر پژوهش	اندازه اثر	حد پایین	حد بالا	z	sig	df
سطح تحصیلات	۰/۲۰۷	۰/۱۶۰	۰/۲۵۴	۸/۳۹۵	۰/۰۰۰	۴
سطح درآمد	۰/۲۳۲	۰/۱۹۰	۰/۲۷۴	۱۰/۳۴۸	۰/۰۰۰	۴
میزان سن	۰/۲۶۴	۰/۱۹۰	۰/۳۳۶	۶/۷۳۶	۰/۰۰۰	۳
آسیب پذیری جسمی	۰/۳۱۸	۰/۱۸۰	۰/۴۴۴	۴/۳۶۱	۰/۰۰۰	۳
طرد اجتماعی	۰/۳۰۵	۰/۲۱۱	۰/۳۹۳	۶/۱۲۲	۰/۰۰۰	۱
رضایت از پلیس	۰/۲۸۸	۰/۲۳۴	۰/۳۴۱	۱۰/۰۰۷	۰/۰۰۰	۳
اعتماد اجتماعی	۰/۲۸۶	۰/۲۳۱	۰/۳۳۹	۹/۸۵۷	۰/۰۰۰	۳
بی نظمی اجتماعی	۰/۳۸۸	۰/۳۴۹	۰/۴۲۶	۱۷/۷۴۷	۰/۰۰۰	۶
جامعه پذیری جنسی	۰/۳۹۹	۰/۳۵۶	۰/۴۴۰	۱۶/۶۳۳	۰/۰۰۰	۴
آزار جنسی و خشونت	۰/۳۰۵	۰/۲۴۷	۰/۳۶۰	۹/۸۴۲	۰/۰۰۰	۲
تجربه قربانی شدن	۰/۳۴۳	۰/۳۰۶	۰/۳۷۹	۱۶/۸۲۷	۰/۰۰۰	۶
احساس ناامنی اجتماعی	۰/۲۲۱	۰/۱۶۷	۰/۲۷۵	۷/۷۴۳	۰/۰۰۰	۵
تنوع فرهنگی-قومی	۰/۴۴۹	۰/۳۸۷	۰/۵۰۶	۱۲/۶۲۰	۰/۰۰۰	۱
نظارت اجتماعی	۰/۲۳۹	۰/۱۷۸	۰/۲۹۸	۷/۵۰۴	۰/۰۰۰	۴
حس تعلق به محله	۰/۱۰۱	۰/۱۶۵	۰/۱۶۵	۳/۰۷۶	۰/۰۰۲	۲
سرمایه اجتماعی	۰/۳۲۸	۰/۲۶۸	۰/۳۸۶	۱۰/۱۰۲	۰/۰۰۰	۵

۵	۰/۰۰۰	۱۰/۶۶۳	۰/۲۹۶	۰/۲۰۷	۰/۲۵۲	پنداشت از جرم
۳	۰/۰۰۰	۵/۶۸۰	۰/۲۴۶	۰/۱۲۲	۰/۱۸۵	توانایی دفاع از خود
۲	۰/۰۰۰	۴/۴۹۵	۰/۲۴۰	۰/۰۹۶	۰/۱۶۹	رسانه‌ای شدن جرائم
۲	۰/۰۰۰	۴/۲۵۴	۰/۲۷۱	۰/۱۰۲	۰/۱۸۸	سبک پوششی

تحلیل ترکیبی فرا تحلیل

- ترس از جرم از سطح تحصیلات زنان تأثیر می‌پذیرد و این متغیر در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۰۷$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. هرچه سطح تحصیلات افزایش یابد، به همان میزان ترس از جرم زنان کاهش می‌یابد.

- متغیر سطح درآمد در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۳۲$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. درآمد ضمن افزایش اعتماد به نفس زنان، بسیاری از جرائم و تهدید شدگی را از آن‌ها دور می‌سازد. درآمد می‌تواند از طریق سکونت در مناطق امن و محلات دارای پیوند مدنی قوی، اتخاذ تدابیر دفاعی شخصی و اجتماعی، زنان از قربانی شدن نجات بدهد.

- متغیر میزان سن در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۶۴$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. معمولاً، با افزایش سن، ترس از جرم کاهش می‌یابد.

- متغیر آسیب‌پذیری جسمی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۱۸$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. آسیب‌پذیری جسمی از جمله ناتوانی فیزیکی، معلولیت، نقص عضو و ضعف فیزیولوژیکی، خود زمینه افزایش ترس از جرم را در زنان افزایش می‌دهد.

- متغیر طرد اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۰۵$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. خروج زنان از شبکه اجتماعی، گسستن از پیوندهای گروهی و انزوای اجتماعی از حلقه‌های عاطفی-اجتماعی منجر به احساس ترس و هراس در زنان شده و آن‌ها را در برابر جرم و نابهنجاری‌ها ناتوان می‌سازد.

- متغیر رضایت از پلیس در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۸۸$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. هرچه میزان رضایت از پلیس بیشتر، ترس از جرم نیز کمتر می شود.

- متغیر اعتماد اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۸۶$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. اعتماد اجتماعی به عنوان پیله حفاظتی و پشتوانه عاطفی و درونی برای زنان حساب می شود. با افزایش اعتماد اجتماعی، زنان خود را در برابر ناامنی اجتماعی و جرائم محیطی توانمند تلقی کرده و به همین میزان از ترسشان کاسته می شود.

- متغیر بی نظمی اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۸۸$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. بی نظمی اجتماعی از جمله به هم ریختگی محله و آشغال باعث تولید ترس و احساس ناامنی اجتماعی می گردد.

- متغیر جامعه پذیری جنسی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۹۹$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. جامعه پذیری جنسیتی، فرایند بازتولید نابرابری جنسیتی در جامعه و افزایش ترس از جرم در زنان است. این نگرش از زنان، موجودی سربه زیر، تسلیم، صلح جو بودن، مهربان، وابستگی شدید و فقدان توانایی لازم برای دفاع از خود، ساخته و آن ها را در برابر آسیب های اجتماعی آسیب پذیر می سازد.

- متغیر آزار جنسی و خشونت در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۰۵$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. زنانی که در عرصه های عمومی نظیر پارک، معابر، فروشگاه ها و پاساژهای شهری، آزار جنسی از سوی دیگران دیده یا با خشونت خانگی و اجتماعی مواجهه شدند، به طور یقین ترس از جرم بیشتری را احساس می کنند.

- متغیر تجربه قربانی شدن در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۳۴۳$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. قربانی شدن در گذشته، به امنیت روانی زنان در آینده نسبت به محیط تأثیر زیادی خواهد گذاشت. زنانی که در طول یک سال یا دوران سابق، به دلایلی قربانی شدن در حوزه جرائم و ناامنی را تجربه و مشاهده نموده اند، میزان ترس از جرم بیشتری را

از خود نمایان خواهند ساخت و این امر به تجربه تلخ گذشته وی نسبت به محیط اجتماعی برمی گردد.

- متغیر احساس ناامنی اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۲۱$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. ناامنی اجتماعی باعث بازتولید هراس و تهدیدهای اجتماعی خواهد شد. وقوع نزاع و درگیری، سرقت، قتل، خودکشی، مشاهده نزاع و وجود اشرار، منجر به افزایش ترس از جرم در زنان خواهد شد.

- متغیر تنوع فرهنگی-قومی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۴۴۹$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. در محیط و محلاتی که سطح بالایی از ناهمگونی فرهنگی-قومی وجود دارد، نشان از وجود اقوام متفاوت، خرده فرهنگ های گوناگون، سطح بالای مهاجرت و ناشناختگی فرهنگی زیاد هست، در چنین محیطی به دلایل فقدان همدلی نزدیک، نبود پیوندهای شبکه ای نزدیک، سطحی بودن روابط و مناسبات اجتماعی و پایین بودن علقه های عاطفی منجر به افزایش ترس از جرم خواهد شد. عدم تجانس جمعیتی، ناامنی اجتماعی و غریبگی در فضا، عدم تجانس قومی و تضادها، جدایی گزینی اجتماعی، عدم رعایت حقوق شهروندی و حقوق همسایگی در بافت، حضور غریبه ها در فضاهای نیمه خصوصی، شناخت پایین مهاجرین جدید از بافت، عدم اعتماد به همسایه و آلودگی های محیطی، باعث شیوع ترس از جرم در بین زنان خواهد شد.

- متغیر نظارت اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته $۰/۲۳۹$ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. نظارت اجتماعی به معنای کنترل، دیده بانی و حفاظت از اجتماعی بوده که نقش مهمی در پایین آمدن سطح ناامنی و ترس از جرم دارد، محلاتی که سطح بالایی از نظارت های اجتماعی در آن موجود است، به موازات آن، زمینه ایجاد ترس از جرم نیز کاهش می یابد، نظارت های رسمی (پلیس، دولتی، نهادهای رسمی و قضایی) و نظارت های غیررسمی (سنتی، محلی، همسایگی، مردمی، غیردولتی و خودجوش) از طریق ایجاد کنش های جمعی و تلاقی منافع عمومی به هم، عوامل ایجادکننده ترس از جرم را از بین می برد.

- متغیر حس تعلق به محله در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۲$ دارای تأثیر معناداری

بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۱۰۱ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. هرچه زنان حس تعلق بیشتری به محله خود داشته باشند، به همان میزان ترس کمتری را خواهند داشت.

- متغیر سرمایه اجتماعی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۲$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۳۲۸ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. سرمایه اجتماعی حلقه اتصال دهنده بین اعضای اجتماع هست، جامعه‌ای که در آن سطح بالایی از سرمایه اجتماعی وجود دارد، به‌طور یقین، زنان به دلایل حمایت‌های عاطفی، شناخت اجتماعی بیشتر و اعتماد بالا، ترس از جرم کمتری را تجربه و احساس می‌کنند.

- متغیر پنداشت از جرم در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۲۵۲ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. پنداشت زنان در خصوص وضعیت جرائم در شهر یا محل سکونتشان، منجر به افزایش ترس از جرم می‌گردد. این چنین پنداشتی بر سایر ابعاد ذهنی آن‌ها تأثیر گذاشته و باعث شیوع ترس و اضطراب می‌شود.

- متغیر توانایی دفاع از خود در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۱۸۵ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. توانایی دفاع از خود چه بدنی، فیزیکی و اجتماعی، منجر به کاهش ترس از جرم می‌شود. داشتن توانایی دفاع از خود، مکانیسم‌هایی است که زنان را مجهز به مدیریت بحران و کاهش ترس از جرم می‌کند.

- متغیر رسانه‌ای شدن جرائم در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۱۶۹ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. رسانه، با کاشت و بازتولید جرائم در فضای عمومی منجر به ترس از جرم زنان می‌شود.

- متغیر سبک پوششی در سطح $P\text{-Value} = ۰/۰۰۰$ دارای تأثیر معناداری بر ترس از جرم بوده و توانسته ۰/۱۸۸ از تغییرات ترس از جرم را تبیین نماید. به سبک پوششی زنان، در احساس امنیت اجتماعی آن‌ها تأثیر معنی‌داری دارد، رعایت هنجارهای پوشش و استفاده از لباس‌های مناسب، ضمن افزایش احترام اجتماعی، ترس از جرم و امکان ایجاد مزاحمت و تهدیدهای اجتماعی را از زنان دور می‌سازد.

جدول ۹: اندازه اثر کلی متغیرهای پژوهش بر ترس از جرم زنان

اندازه اثر کلی ESrQ	حد پایین	حد بالا	Z-Value	P-Value
۰/۲۸۰	۰/۲۶۹	۰/۲۹۰	۴۸/۶۴۸	۰/۰۰۰

نتایج جدول فوق حاکی از این است که مجموع متغیرهای مستقل در سطح معنی داری ۰/۰۰۰ و مقدار $Z = ۴۸/۶۴۸$ دارای اندازه اثر ۰/۲۸۰ هست. به این معنی که توانسته‌اند، ۲۸ درصد از واریانس ترس از جرم زنان را تبیین نمایند.

جدول ۱۰: تفسیر اندازه اثر d

معیار d	سطح اثر	فراوانی	درصد
$d < ۰.۳$	کم	۱۳	۶۱/۹۰
$۰.۳ < d < ۰.۸$	متوسط	۸	۳۸/۱
$d > ۰.۸$	زیاد	۰	۰
جمع	-	۲۱	۱۰۰

بررسی اندازه اثر نشان می‌دهد که ۶۱/۹۰ درصد از متغیر دارای اثری کم ($d < ۰.۳$)، ۳۸/۱ درصد اثر متوسطی ($۰.۳ < d < ۰.۸$) داشته‌اند و اکثر متغیرهای پژوهش سطح تأثیر کمتری ($d > ۰.۸$) داشته‌اند.

نتیجه‌گیری

ترس از جرم به مفهوم احساس هراس، دل‌نگرانی، دلهره و اضطراب نسبت به تهدید شدن خود، خویشاوندان، دوستان و اعضای خانواده در برابر ناامنی محیطی است و زمانی رخ می‌دهد که محیط اجتماعی شاهد جرائمی از جمله، نزاع و درگیری، سرقت، کودک ربایی، خشونت، رواج تکدیگری و سایر آسیب‌های اجتماعی باشد. در این میان زنان بیشتر از مردان، دچار ترس از جرم می‌گردند. مطابق نظریه آسیب‌پذیری اجتماعی، جنسیت نقش مهمی در میزان ترس از جرم دارد. به این معنی پنداشت و اظهار زنان و مردان نسبت به ناامنی و جرم، بسیار

متفاوت از هم هستند. طبق این نظریه، زنان ترس از جرم بیشتری را نسبت به مردان از خود گزارش می دهند، حتی آن‌ها کمتر از مردان، مستقیم و غیرمستقیم، بزه و جرم را تجربه نموده باشند. مطالعات (عظیمی، ۱۳۹۴)، لی (۲۰۰۷)، اسنل (۲۰۰۷)، فسایی و میر حسینی (۱۳۸۸) و طاهری و ربانی (۱۳۹۰)، این مسئله را در بررسی‌های خود نیز تأیید نموده‌اند. طبق یافته‌های پژوهش، تحصیلات، درآمد، سن، آسیب‌پذیری جسمی، طرد اجتماعی، رضایت از پلیس، اعتماد اجتماعی، بی‌نظمی اجتماعی، جامعه‌پذیری جنسی، آزار جنسی و خشونت، تجربه قربانی شدن، احساس ناامنی اجتماعی، تنوع فرهنگی-قومی، نظارت اجتماعی، حس تعلق به محله، سرمایه اجتماعی، پنداشت از جرم، توانایی دفاع از خود، رسانه‌ای شدن جرائم و سبک پوشش از جمله متغیرهایی هستند که بر ترس از جرم زنان، تأثیرگذار بوده‌اند. بر این اساس، می‌توان گفت که زنان، بیشتر از هر امری، از ساختار فرهنگی جامعه تأثیر می‌پذیرند. عدالت فضایی، اجتماعی و اقتصادی و سبک زندگی، باعث زنانه و مردانه شدن اماکن عمومی و خصوصی شده و زنان را زیر استیلای مردان قرار داده است. به این دلیل، زنان به دلیل ساختار فرهنگی از جمله مردانه شدن محیط کار، وجود معابر، خیابان‌های خلوت و بی‌دفاع شهری، حاشیه‌راندگی زنان از عرصه عمومی، فقدان نهادهای حمایت‌کننده در برابر ناامنی، آسیب‌پذیری جسمی و عاطفی زنان، وابستگی اقتصادی و ضعف پایگاه مالی، نگرانی بیشتری نسبت به امنیت خود دارند و از خود اضطراب و ترس بیشتری را به نمایش می‌گذارند. طرد اجتماعی نیز با ترس از جرم در ارتباطی تنگاتنگ قرار دارد. طرد اجتماعی به انزوای زنان از شبکه‌های اجتماعی و غیرفعال ساختن آن‌ها از حضور در جامعه مدنی است. وقتی زنان خود را در جامعه طرد یافته تلقی کنند که فاقد پشتوانه عاطفی، مالی و امنیتی هستند، مسائل خود را در برابر جرم و جنایت بی‌دفاع تلقی خواهند. با افزایش بی‌منزلتی زنان در جامعه، کاستن از قدرت آن‌ها و همچنین بی‌توجهی به حضور و اثرگذاری آن‌ها در مسائل اجتماعی، منجر به افزایش حس ترس از جرم در زنان می‌شود. پیوند اجتماعی به میزان سرمایه اجتماعی در جامعه بستگی دارد، وقتی در جامعه میزان سرمایه اجتماعی بالا باشد، شبکه‌های اجتماعی فعال‌تر شده و روابط بین افراد پیوندی قوی و ناگسستنی به خود خواهد گرفت. از بین رفتن پیوند اجتماعی به عنوان تهدیدی برای امنیت اجتماعی زنان محسوب می‌شود،

پیوند اجتماعی یکی از پیش نیازهای امنیت زنان است که زمینه احساس ناامنی دائمی را در او کم می‌کند. پیوند اجتماعی قوی می‌تواند در سطوح بالاتر به حس اعتماد به خود و دیگران بینجامد و مبنای توسعه سرمایه اجتماعی باشد. سرمایه‌ای که دوام و قوام روابط اجتماعی است و همچون نیروی انسجام بخش در جامعه عمل می‌کند. وضعیت جسمانی نیز در ترس از جرم تأثیر دارد. زنان به خاطر داشتن وضعیت جسمانی زنانه و آسیب‌پذیری فیزیکی بیشترین هراس را از قربانی شدن دارند. بر این اساس، زنانی که توانایی بدنی دفاعی یا مکانیسم مبارزه به هنگام مواجهه با جرم را ندارند، در مقابل آن آسیب‌پذیر بوده و ترس بیشتری را نیز متحمل خواهند شد. زنان به لحاظ جسمی و روحی ویژگی‌های خاصی دارند و احساس خطر بیشتری می‌کنند. مباحث فوق نتایج بررسی‌های لورنس و همکاران (۲۰۱۲)، نادری (۱۳۹۲)، فارل، جکسون و گری (۲۰۰۹)، عشایری و همکاران (۱۳۹۵) و شارع‌پور (۱۳۹۳) را نیز تأیید می‌کند.

پیشنهادات

- افزایش سطح تحصیلات، سرمایه فرهنگی و دانش اجتماعی (حقوق شهروندی) که باعث بهبود پایگاه اجتماعی زنان و بهبود موقعیت اجتماعی آن‌ها می‌گردد.
- بسترسازی فرهنگی-اجتماعی تعامل نزدیک بین زنان و پلیس انتظامی.
- تغییر فرایند جامعه‌پذیری جنسی و تغییر ساختار مردسالار اجتماعی و ایجاد عدالت جنسیتی و فضایی.
- ترویج سبک زندگی اسلامی (سنتی-دینی) که با نهادینه‌سازی نوع پوشش، رفتار اسلامی و تعامل اسلام محور، از میزان تهدید و قربانی شدن زنان کاسته شده و آن‌ها را در برابر ناامنی توانمند می‌سازد.
- استفاده از زنان در مشاغل فرهنگی-اجتماعی و ترویج اعتمادبه‌نفس به زنان از طریق مشاوره خانواده و بازدرمانی زنان بزه دیده.
- آموزش تعامل مثبت میان نظام خانواده و بازآفرینی سرمایه دینی، اجتماعی و فرهنگی در بین اعضای خانواده.

- احمدی، حبیب و عربی، علی؛ (۱۳۹۲)؛ بررسی رابطه مصرف رسانه‌ای و ترس از جرم (مورد مطالعه کرج)، مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۳ (۴)؛ ۲۵-۳۴.
- آهنگر سله، اعظم؛ (۱۳۹۴)؛ رابطه سبک زندگی زنان شهر تهران و قربانی شدن، پایان‌نامه دکتری تخصصی علوم اجتماعی، دانشگاه پیام نور تهران مرکز.
- بقایی سرایی، علی و حق‌شناس، سمیه؛ (۱۳۹۵)؛ تأثیر سرمایه اجتماعی و فرهنگی در مواجهه زنان با رفتارهای غیراخلاقی، پژوهش‌نامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۷ (۱)؛ ۲۱۱-۲۴۵.
- جهانی، سمانه؛ (۱۳۹۰)؛ ترس از جرم در فضاهای عمومی شهر مشهد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- حسونند، اسماعیل؛ (۱۳۹۱)؛ راهبردهای پلیسی کاهش ترس از جرم، فصلنامه علمی ترویجی کارآگاه، ۲ (۵)؛ ۱۲۰-۱۵۱.
- حسینی، بهرام و عاشوری، جعفر؛ (۱۳۹۵)؛ خشونت علیه زنان و ترس از جرم در فضای شهری (مطالعه موردی، شهری ارومیه)، دانش انتظامی آذربایجان غربی، شماره ۳۰ (۴)؛ ۷۴-۵۵.
- دهخدا، علی اکبر؛ (۱۳۴۱)؛ لغت‌نامه فارسی دهخدا، تهران، چاپخانه دانشگاه تهران.
- ربانی خوراسگانی، رسول و همتی، رضا؛ (۱۳۸۸)؛ تبیین جامعه‌شناختی ترس از جرم، مطالعه موردی، شهروندان شهر زنجان، مجله جامعه‌شناسی ایران، ۲۴ (۱)؛ ۸۹-۱۲۳.
- رشادی، منوچهر، زارع، بیژن، دانش، پروانه و قادری، صلاح‌الدین؛ (۱۳۹۵)؛ تبیین جامعه‌شناختی میزان ترس از جرم در شهرستان‌های استان همدان در دو سطح خرد و منطقه‌ای، مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران، ۵ (۴)؛ ۶۶۳-۶۸۹.
- سلیمانی فصیح، سمیه؛ (۱۳۸۹)؛ ترس از جرم زنان در فضاهای عمومی شهر رشت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، علوم اجتماعی، دانشگاه گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- شارع‌پور، محمود؛ (۱۳۹۳)؛ شهر، فضا و زندگی روزمره، تهران، اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگ شهرداری تهران.
- شکر بیگی، عالیه و رادین، پرنگ؛ (۱۳۹۵)؛ بررسی عوامل مرتبط با احساس ناامنی

۱۳۳

فرا تحلیل بررسی عوامل مؤثر بر ترس از جرم زنان

اجتماعی زنان در فضاهای شهری (با تأکید بر ویژگی‌های کالبدی شهری)، ۱۴، (۲)؛ ۸۷-۱۲۶.

● شکوری اصل، سیده؛ (۱۳۹۵)؛ ترس از جرم در بانوان در فضای شهری، نمونه موردی، محله مخصوص و سلامت، پژوهشنامه زنان، ۷ (۲)؛ ۸۵-۱۰۸.

● طاهری، زهرا و ربانی، رسول؛ (۱۳۹۰)؛ بررسی احساس امنیت در بین اқشار آسیب پذیر جامعه (مورد مطالعه، شهروندان اصفهانی)، دو فصلنامه جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، ۱ (۴)؛ ۹۱-۱۲۲.

● عسگری، علی و زنجانی زاده اعزازی، هما؛ (۱۳۸۷)؛ علت و پیامدهای ترس از جرم در بین زنان (مطالعه موردی، استان هرمزگان)، فصلنامه مطالعات اجتماعی ایران، ۲ (۳)؛ ۱۱۸-۱۶۱.

● عشایری، طاها، عباسی، الهام، نطقی، علیرضا، آخوندزاده، محدثه و نوری، رمضان علی؛ (۱۳۹۵)؛ ترس از جرم زنان در فضای شهری، دانش انتظامی، ۱۸ (۲۱)؛ ۵۳۱-۵۵۱.

● عضدانلو، حمید؛ (۱۳۹۲)؛ آشنایی با مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی، تهران، نشر نی.

● عظیمی، فاطمه؛ (۱۳۹۵)؛ رابطه ترس از جرم، سلامت عمومی زنان شهر زنجان، پژوهش‌های انتظامی اجتماعی زنان و خانواده، ۶ (۴)؛ ۲۰-۳۴.

● علی خواه، فردین و ربیعی، مریم؛ (۱۳۸۵)؛ زنان و ترس از جرم در فضای شهری در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، ۳ (۲۲)؛ ۱۰۹-۱۳۱.

● فسایی، سهیلا و میرحسینی، زهرا؛ (۱۳۸۸)؛ تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم در میان زنان تهران، نامه علوم اجتماعی، ۱۷ (۳۶)؛ ۱۲۵-۱۵۲.

● قادر زاده، امید، خزایی، سارا؛ (۱۳۹۳)؛ مطالعه کیفی دلالت‌های معنایی احساس ناامنی زنان در فضای عمومی، فصلنامه زن توسعه و سیاست، ۱۲ (۳)؛ ۴۰۵-۴۲۴.

● قاضی نژاد، مریم، شاکری، فرشته؛ (۱۳۹۱)؛ بررسی و تحلیل جامعه‌شناختی ترس از جرم و رفتارهای غیر مدنی در میان زنان شهر تهران، مسائل اجتماعی ایران، ۳ (۲)؛ ۱۸۱-۲۰۲.

● کوردنر، گری؛ (۱۳۹۰)؛ استراتژی‌های پلیسی کاهش ترس از جرم، ترجمه اسماعیل حسنوند و احسان حسنوند، تهران، انتشارات جامعه‌شناسان.

● کیانی شاهبوندی، الهام؛ (۱۳۹۶)؛ بررسی عوامل جامعه‌شناختی مرتبط با ترس از

- جرم در فضای شهری در بین زنان شهر تهران (مورد مطالعه، زنان شهر تهران)، رساله کارشناسی ارشد، علوم اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه یزد.
- لطف اله، مطیع اله؛ (۱۳۹۳)؛ بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر ترس از جرم در بین زنان (با تأکید بر فضاهای شهر اهواز) پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی.
 - معین، محمد؛ (۱۳۸۱)؛ فرهنگ فارسی معین، ج دوم، تهران، آراد.
 - مولایی کرمانی، بتول محمود؛ (۱۳۸۹)؛ احساس ناامنی در زندگی روزمره زنان (مورد مطالعه دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان)، پایان نامه کارشناسی ارشد، علوم اجتماعی-مطالعات زنان، دانشگاه اصفهان؛ دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
 - نادری، سارا؛ (۱۳۹۲)؛ درآمدی بر روایت زنانه از شهر، کاوشی نظری در خوانش تجربه‌های زنانه از شهر، تهران، نشر تیسرا.
 - Adu-Mireku, S. (2002), "Fear of Crime among Residents of Three Communities in Accra, Ghana", *International Journal of Comparative Sociology*, No. 168-153, 2.
 - Day, K, Stump, C. & Carreon, D. (2003), Confrontation and loss of control, Masculinity and men's fear in public space. *Journal of Environmental Psychology*, 322-311, (3) 23.
 - Donder, L, Verte, D, & Messelis, E. (2005), Fear of crime and the elderly. Key-factors that determine fear of crime among elderly people in West Flanders, *Ageing International*, 376-363, 30.
 - Farrall, S, Jackson, J, and Gray, E. (2009), 'Social Order and Fear of Crime in Contemporary Times', Oxford, Oxford University Press, Clarendon studies in Criminology.
 - Farrall, S, Jackson, J, and Gray, E. (2009), 'Social Order and Fear of Crime in Contemporary Times', Oxford, Oxford University Press, Clarendon studies in Criminology.
 - Foster, S, Giles, Corti, B, Knuiman, M. (2010), Neighborhoods design and fear of crime, No. PP. 1165-1156 16.

- GoWell. (2008), Progress for People and Places, Monitoring Change in Glasgow's Communities. Evidence from the GoWell Surveys 2006 and 2008. Glasgow. NHS Greater Glasgow and Clyde; 2010.
- Jackson, J. (2006), Introducing Fear of Crime to Risk Research, Risk Analysis 1) 26). pp.264-253.
- Jackson, Jonathan. (2009), A psychological perspective on vulnerability in the fear of crime. Psychology, crime and law, 4) 15). ISSN 316-1068X.
- Lane, Jodi and James W Meeker. (2005), Theories and Fear of Gang Crime among Whites and Lathinos. A Replication and Extension of Prior Research, Journal of Criminal Justice, Vol. 33.
- Lee, M. (2007), Inventing Fear of Crime Criminology and the Politics of Anxiety, Cullompton.
- Lorenc T, Clayton S, Neary D, Whitehead M, Petticrew M, Thomson H, Cummins S, Sowden A, Renton A. (2012), Crime, fear of crime, environment, and mental health and wellbeing. Mapping review of theories and causal pathways. Health Place. 765-18.757;2012.
- Loukaitou-Sideris, A. (2005). Is It Safe to Walk Here? In Research on Women's Issues in Transportation, report of a conference pp. 112-102.
- Pain, Rachal. (2000). place, social relation and the fear of crime. A review progress in human geography.
- Snell, Clete. (2001). Neighborhood structure, crime, and fear of crime. testing Bursik and Grasmick's neighborhood control theory. LFB Scholarly Publishing LLC. New York.